

О. В. Димченко, О.О. Рудаченко, Я.М. Хайло, О. С. Костильова, С. І. Драчова

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ КРИЗОВИХ ЯВИЩ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЖКГ (НА ПРИКЛАДІ КП «ХАРКІВВОДОКАНАЛ»)

Ефективність системи житлово-комунального господарства (далі - ЖКГ) багато в чому визначається фінансовим станом підприємств ЖКГ, що забезпечують життєдіяльність населення України. У зв'язку з цим набуває особливого значення діагностика фінансового стану цих підприємств для прийняття необхідних превентивних заходів щодо поліпшення платоспроможності, фінансової стійкості. Способом вирішення цієї завдання є проведення регулярного аналізу і оцінки фінансового стану підприємств ЖКГ. Проведено обґрунтування теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій з попередження кризового стану підприємств ЖКГ шляхом використання адаптивних моделей прогнозування в фінансовій діяльності. Побудовано адаптивну модель прогнозування кредиторської та дебіторської заборгованості КП «Харківводоканал». Виявленні основні фактори, що впливають на діяльність водопровідно-каналізаційного підприємства.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, дебіторська та кредиторська заборгованості, криза, прогнозування, адаптивні методи.

Постановка проблеми

У сучасних умовах господарювання житлово-комунальне господарство є одним із складних об'єктів управління. ЖКГ є галуззю сфери послуг і найважливішою частиною територіальної інфраструктури, визначає умови життєдіяльності людини, перш за все, комфортності житла, його інженерне благоустрій, якість і надійність послуг транспорту, зв'язку, побутових та інших послуг, від яких залежить стан здоров'я, якість життя і соціальний клімат в населених пунктах.

Якість управління сучасним підприємством ЖКГ істотно впливає на результати його діяльності. Помилки у виробничій діяльності і недоліки в управлінні підприємством можуть привести її до збитковості і неспроможності (банкрутства). Збитковість підприємства означає нанесення шкоди не тільки самому підприємству, але економіці держави і всьому суспільству шляхом неефективного використання обмежених ресурсів. Основним способом недопущення збиткової діяльності підприємства являється попередження розвитку кризових процесів.

З точки зору проблеми попередження криз на підприємстві, за допомогою адаптивного методу діагностики кредиторської та дебіторської заборгованості дозволить своєчасно визначити ефективність функціонування комунальних підприємств, виявити проблемні ділянки і принципові недоліки в їх діяльності, тим самим не допустити розвитку кризових процесів і збиткову діяльність. Діагностика кредиторської та дебіторської заборгованостей не

тільки дозволяють визначити поточний стан справ на підприємстві на базі фінансових показників і коефіцієнтів, але і дозволить оцінити діяльність підприємства на перспективу. Це визначає актуальність і практичну значимість дослідження

Крім того, система попередження кризових явищ повинна носити сигналізуючий характер, сутність якого полягає у виявленні в результаті систематичної діагностики фінансового стану ймовірності неплатоспроможності або банкрутства підприємств. Результатом економічної експертизи є постановка завдання для розробки плану фінансового оздоровлення або рекомендацій щодо підвищення економічної спроможності підприємства.

Негативні показники житлово-комунального господарства, які наразі спостерігаються як в Україні загалом, так і в її регіонах, вказують на перспективність банкрутства низки підприємств житлово-комунального господарства. Водночас відповідно до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» державні комунальні підприємства, які виконують функцію задоволення першочергових потреб населення, не можуть бути ліквідовані [2].

Незважаючи на значний інтерес і велику кількість фундаментальних наукових праць і публікацій в періодичних виданнях, ряд ключових теоретичних і методичних питань створення та функціонування системи управління на підприємстві розкритий не в повній мірі. Існуючі роботи з управління підприємством акцентують увагу на розробці цілей, функцій, способів їх досягнення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблемні питання щодо удосконалення системи управління підприємств житлово-комунального господарства займалися багато закордонних та вітчизняних науковців, такі як: Альтман Е., Бардаков В.А., Бражнікова Л.М., Бубенко П.Т., Григорович А.В., Димченко О.В., Ігнатова В.О., Кадиків Г.Г., Качала Т.М., Клебанова Т.С., Клемешева А.В., Кришталь Т.М., Момот Т.В., Мізік Ю.І., Оніщук Г.І., Ніколаєв В.П., Письмаченко Л.М., Сайфулін Р.С., Таффлер Р., Тищенко О.М., Шептуха О.М., Шутенко Л.М. та інші [3, 4, 5, 6].

В наш час як в теоретичному так і в практичному сенсі не достатня кількість джерел українських джерел. На практиці можна побачити, що існують труднощі щодо своєчасного попередження кризових явищ, тому ця тема вимагає подальших поглиблених досліджень щодо ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства, зокрема оптимізації дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Виклад основного матеріалу

Метою роботи є діагностика та попередження кризових явищ, внесення пропозицій для покращення ситуації на підприємствах у сфері ЖКГ

Завдання роботи:

- Визначення важливості, суттєвого значення, відповідності теми дослідження;
- Провести діагностику попередження кризових явищ на прикладі КП «Харківводоканал»;
- Виконати необхідні розрахунки та зробити висновки;
- Довести, що дане дослідження принесе користь і запропонувати прикладні аспекти використання результатів задля покращення фінансової діяльності на підприємствах житлово-комунальної сфери.

Об'єктом дослідження є процес діагностики дебіторської та кредиторської заборгованостей та попередження кризової ситуації на підприємстві КП «Харківводоканал».

Предметом дослідження є сукупність методів діагностики та попередження кризових явищ, а згодом банкрутства для ефективного функціонування підприємств ЖКГ.

Для кращого уявлення проблемних аспектів діяльності об'єкта дослідження було проведено аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства. Було виявлено те, що велика зношеність основних фондів і повна відсутність джерел фінансування для їх ремонту чи заміни; недостатність власних джерел для модернізації і як наслідок залежність від зовнішніх джерел фінансування; механізм ціноутворення не ефективний та призводить до збиткової діяльності; постійна дебіторська заборгованість

Все це може призвести до подальшого банкрутства. Банкрутство в нашій країні стало великою проблемою та потребує подальшого дослідження та регулювання [1].

Можливо по різному прогнозувати появи кризи на підприємстві, так у західній практиці широко використовують кількісні індикатори кризи – багатофакторні моделі економістів – Таффлера, Альтмана, Тішоу, Ліса, розроблені для підприємств США і Великобританії. Моделі цих видатних вчених-економістів обумовлені такими перевагами [9]:

- аналітична інформація для розрахунку показників є доступною, тому що відображена в формах фінансової звітності;

- є можливість прогнозування кризи, визначення зони ризику, в якій перебуває підприємство;

- ці моделі мають невелику кількість показників, що забезпечують високу точність результатів, за незначних витрат.

Однак, перелічені вище моделі, які були проаналізовані на прикладі підприємства житлово-комунального господарства України в зв'язку з виявленими особливостями показали свою неоднозначність та неможливість подальшого використання (див. схема.1).

В рамках затвердженого Міністерством економіки України Методичних рекомендацій щодо методичного підходу до оцінки, аналізу і попередження кризового стану підприємств ЖКГ однією з найважливіших задач є визначення набору загроз на підприємствах житлово-комунального господарства. До найбільш вагомих загроз фінансової кризи підприємств житлово-комунального господарства відноситься зростання дебіторської та кредиторської заборгованості.

Результати аналізу показали, що кредиторська і дебіторська заборгованість складають основну частину від усіх витрат на досліджувальному підприємстві ЖКГ

За останні десятиліття було розроблено понад ста нових методів і прийомів прогнозування, нерівноцінних за своїм значенням. Проте, не дивлячись на велику кількість і різноманітність моделей і методів, якість прогнозування, залишається дуже низьким. На даний час великий попит серед науковців на адаптивні моделі, що можуть бути використані для діагностики показників фінансової діяльності.

Таким чином, найкращими моделями для прогнозування показників підприємств ЖКГ є адаптивні моделі. При оцінці параметрів адаптивних моделей на відміну від розглянутих раніше моделей «кривих зростання» спостереженнями (рівнями ряду) присвоюються різні ваги в залежності від того, наскільки сильним визнається їх вплив на поточний рівень. Це дозволяє враховувати зміни в тенденції, а також будь-які коливання, в яких простежується

закономірність. Все адаптивні моделі базуються на двох схемах: змінного середнього (СС-моделі) і авторегресії (АР-моделі). [7, 8, 10, 12, 13]. Мета адаптивних методів полягає в побудові самоналагоджувальних економіко-математичних моделей, які здатні відображати зміну в часі, враховувати інформаційну цінність різних членів тимчасової послідовності і давати досить точні оцінки майбутніх членів даного ряду [7, 8, 10, 11, 13].

Саме тому пропонуємо КП «Харківводоканал» досліджувати та прогнозувати кредиторську та дебіторську заборгованості за допомогою адаптивних моделей

Для побудови моделей найкраще використовувати ППП Statistica 12.0.

Statistica - це інструмент розробки призначених для користувача додатків в бізнесі, економіці, фінансах, промисловості, медицині, страхуванні та інших областях. STATISTICA легка в освоєнні і використанні.

Всі аналітичні інструменти, наявні в системі, доступні користувачеві і можуть бути обрані за допомогою альтернативного користувальницького інтерфейсу. Користувач може всебічно автоматизувати свою роботу, починаючи з застосування простих макросів для автоматизації рутинних дій аж до поглиблених проектів, що включають в тому числі інтеграцію системи з іншими додатками або Інтер-

нет. Технологія автоматизації дозволяє навіть недовідчену користувачу налаштувати систему на свій проект.

Для знаходження параметрів адаптації для побудови моделей скористаємося вбудованою функцією «Automatic estimation». Ця функція автоматично прорахує моделі з усіма можливими комбінаціями параметрів і видасть найбільш адекватну модель. Для побудови моделей в даній роботі використовувався ППП Statistica 12.0.

Адаптивні моделі будуються в модулі Time series forecasting (прогнозування часових рядів). ППП Statistica дає можливість побудувати адаптивні моделі різними видами тренду (лінійний, експоненціальний, затухаючий тренд, а також без тренду) та мультиплікативною чи адитивною сезонністю. Для знаходження параметрів адаптації для побудови моделей скористаємося вбудованою функцією «Automatic estimation». Ця функція автоматично прорахує моделі з усіма можливими комбінаціями параметрів і видасть найбільш адекватну модель. Адекватність моделі буде визначатися за значенням середньої абсолютної відсоткової помилки. Програма видасть модель з найменшою помилкою, оскільки чим менше помилка, тим більш точно модель описує реальний процес. Вихідні показники дебіторської та кредиторської заборгованості КП «Харківводоканал» представлені нижче в таблиці 1.

Таблиця 1

Вихідні дані для прогнозування (ДЗ)

Період	ДЗ за спожиті послуги водопостачання всього, тис.грн.	КЗ за спожиті послуги водопостачання всього, тис.грн.
4 кв 2014	69,15	287,22
1 кв 2015	25	307,44
2 кв 2015	15,6	347,22
3 кв 2015	13,5	307,12
4 кв 2015	13	324,85
1 кв 2016	191,08	402,88
2 кв 2016	203,44	387,22
3 кв 2016	178,72	475,78
4 кв 2016	191,09	345,61
1 кв 2017	206	480,03
2 кв 2017	248,34	420,87
3 кв 2017	250	520,54
4 кв 2017	299,11	498,67
1 кв 2018	307,47	500,47
2 кв 2018	330	459,24
3 кв 2018	308	519,51

Таблиця 2

Адаптивні моделі прогнозування для ДЗ за спожиті послуги водопостачання всього

Назва моделі	Вид моделі прогнозування	Графік	Похибка м.а.р.е.
Без тренду	$\alpha=0,9, S0=178,1$		43,4%
Лінійний тренд	$\alpha=0,9, \gamma=0,9, T0=15,92, S0=61,19$		50,69%
Експоненціальний тренд	$\alpha=0,9, \gamma=0,9, T0=0,36, S0=115,0$		124 %
Затухаючий тренд	$\alpha=0,9, \gamma=0,9, \phi=0,6, T0=26,54, S0=55,88$		34,38%

Отже, з проведених вище розрахунків можна побачити, що адекватний прогноз було отримано при використанні затухаючого тренду. Так як похибка була найменша становила менше, а саме -34,38 %.

Таким чином:прогнозне значення дебіторської заборгованості на 4 квартал 2018 року становить 302,44тис. грн.

Таблиця 3

Адаптивні моделі прогнозування для КЗ за спожиті послуги водопостачання всього

Назва моделі	Вид моделі прогнозування	Графік	Похибка т.а.р.е.
Без тренду	$\alpha=0,9$, $S_0=411,5$		14,13%
Лінійний тренд	$\alpha=0,9$, $\gamma=0,9$, $T_0=15,49$ $S_0=279,5$		18,13
Експоненціальний тренд	$\alpha=0,9$, $\gamma=0,9$, $T_0=1,070$ $S_0=277,6$		18,68 %
Затухаючий тренд	$\alpha=0,9$, $\gamma=0,9$, $\phi=0,6$, $T_0=25,81$ $S_0=274,3$		15,61 %

Отже, з проведених вище розрахунків можна побачити, що адекватний прогноз було отримано при використанні прогнозування без тренду (похибка –14,13%).

Таким чином: прогнозне значення кредиторської заборгованості на 4 квартал 2018 року становить 513,89 тис. грн.

КП «Харківводоканал», аби попередити настання затяжної кризи повинен робити систематичний, цілеспрямований моніторинг фінансового стану та рівня платоспроможності підприємства. При цьому доцільним буде проведення більш детального аналізу окремих розділів і статей бухгалтерського балансу, в тому числі структури активів і джерел їх формування – пасивів, необоротного та оборотного капіталу (оборотних активів). Джерелами для створення цих видів майна є як власний капітал, так і капітал позиковий, із залученням якого є значні труднощі.

За результатами проведеного моніторингу доцільно формувати відповідну базу даних, що містить інформацію по кожному контрольованому суб'єкті господарювання, її облікову карту, а також щоквартальні (щомісячні) дані фінансової звітності та розрахункові показники, що характеризують її діяльність і стан платоспроможності. Це дозволить зрозуміти як змінюються кредиторська та дебіторська заборгованості.

Підприємство має керувати дебіторською та кредиторською заборгованості і робити усе, щоб вони зменшувалися, а доходи підприємства зростали, тобто скорочувати терміни інкасації боргу та підвищувати ліквідність дебіторської заборгованості з мінімальною втратою вартості.

Так як, в сучасних умовах з кожним роком тарифи підвищуються, а платоспроможність населення падає, тому основну частину дебіторської заборгованості складають невідплати. КП «Харківводоканал» повинен розуміти, що така тенденція призводить лише до негативних наслідків, тому доречним було би запозичити європейський досвід при сплаті споживачами – населенням спожитих послуг. Необхідно реагувати на несплату комунальних послуг одразу, а не після того як ця сума буде становити вже неймовірну ношу для фінансового стану підприємства. Наприклад, відкриття для кожного споживача окремого банківського рахунку для сплати послуги водопостачання або всіх комунальних послуг загалом. На даному рахунку повинен бути встановлений також ліміт грошових коштів. Якщо фактичне знаходження яких на рахунку нижче заданого ліміту, то структурний підрозділ з дебіторської заборгованості зобов'язаний відстежувати це і одразу корегувати графіки оплати наданих послуг, встановлюючи обмеження і авансові платежі для постійного контролю і регулювання дебіторської заборгованос-

ті по факту і в місцях її виникнення. На підприємстві необхідно робити заходи щодо скорочення кредиторської заборгованості та не допускати необґрунтовану заборгованість.

Необхідно детально аналізувати кредиторську заборгованість, розділити на періоди, на джерела формування, проводити контроль по безнадійним боргам, щоб завчасно зреагувати і не довести до скрутного становища підприємство. Такі заходи є обов'язковими і допомагають краще попередити настання кризового явища.

Постійний аналіз кредиторських заборгованостей повинен бути безперервним для більш кращого розуміння фінансового стану підприємства. Також необхідно задати критичний рівень заборгованості і слідкувати за тим, щоб не перевищувати задане значення. Якщо ж виникає така ситуація, що перевищує спочатку необхідно зробити ретельну перевірку всіх документів, перевірити їх реальність та направити контрагентам з проханням звірити ці документи. Такі заходи допоможуть значно скоротити рівень заборгованості на підприємстві.

Висновки

Отже можна зробити висновок, що діагностика та попередження кризових явищ за допомогою адаптивних методів, шляхом безперервного аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості дозволить покращити стан ЖКГ України і як наслідок покращить життя населення. Введення відповідних діагностичних процедур дозволить істотно підвищити ефективність управління, стійкість функціонування підприємств житлово-комунального господарства.

Література

1. Закон України «Про банкрутство» від 14. травня 1992 № 2344-ХІІ (2344-12) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/ed19920514>
2. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>
3. Бражникова, Л. Н. Функціонально-целевий підхід к класифікації затрат підприємств ЖКХ для цілей управління [Текст] / Л.Н. Бражникова // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: Збірник наукових праць.. – Маріуполь ДВНЗ «ПДТУ», 2012. – Вип. 1. Т. 3. – 340 с.
4. Бубенко, П.Т. Управління системою модернізацією та розвитком житлово-комунальних підприємств [Текст]: монографія / П.Т. Бубенко, О.В. Димченко, А.Д. Кашир; НАН України, Північно-Східний науковий центр, Харк. нац. ун-т міськ. гос-ва ім. О.М. Бекетова.- Х.: ХНУМГ, 2014. – 233 с.
5. Григорович, А. В. Житлово-комунальне господарство як об'єкт управління [Текст] / А. В. Григорович // Вісник

Хмельницького національного університету (Вісник Технологічного університету Поділля). – 2006. – №6. – 166 с.

6. Димченко, О.В. Житлово-комунальне господарство в реформаційному процесі: аналіз, проектування, управління [Текст]: монографія / О.В. Димченко; Харк. нац. акад. міськ. гос-ва. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 356с.

7. Клебанова, Т. С. Моделі аналізу кризових ситуацій на підприємствах житлово-комунального господарства [Текст] / Т.С. Клебанова, О.О. Рудаченко// Прикладные аспекты моделирования социально-экономических систем: монография / Под. ред. докт. экон. наук. проф. В.С. Пономаренко, докт. экон. наук. проф. Т.С. Клебановой. – Бердянск: Издатель Ткачук А.В. 2015. – 512 с.

8. Клебанова, Т. С. Дискриминантні моделі діагностики фінансової діяльності підприємств [Текст] / Т. С. Клебанова // *Економічна кібернетика*. – 2002. – № 3–4. – С. 18–26.

9. Лігоненко, Л.О. Методологія діагностики банкруства підприємства і напрямки її вдосконалення [Текст] / Л. О. Лігоненко // *Фінанси України*. – 1998. – №8. – С. 136–147.

10. Лукашин, Ю. П. Адаптивні методи краткосрочного прогнозування часових рядів [Текст] / Ю. П. Лукашин. – М.: *Фінанси і статистика*, 2003. – 414 с.

11. Медведєва, М. О. Дослідження передумов упровадження особистісно орієнтованого навчання теоретичних основ інформатики [Текст] / М. О. Медведєва // *Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка*. – 2010. – № 1 (188). – С. 173–185.

12. Рудаченко, О.О. Адаптивні моделі прогнозування фінансової діяльності підприємств житлово-комунального господарства [Текст] / О.О. Рудаченко// *Економічні проблеми та перспективи розвитку житлово-комунального господарства на сучасному етапі: матеріали IV міжнародної наук.-практ.конф., Харків. 26-28 травня 2015 року/ редкол.: О.В. Димченко, П.Т. Бубенко, О.М. Бурак, В.О. Ссіна; Харків.нац.ун-т міськ.госп-ва ім. О.М. Бекетова*. – Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2015. – С.134-135.

13. Рудаченко, О.О. Моделі прогнозування діагностичних показників фінансового стану підприємств житлово-комунального господарства [Текст] / О.О. Рудаченко // *Сучасні проблеми моделювання соціально-економічних систем: VII Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. 2-10 квітня 2015 р. – Бердянськ: Видавець Ткачук О.В., 2015. – 186 с. Укр. мова, рос. мова, англ. мова*. – С. 23-26.

References

1. Law of Ukraine (May 1992). "On Bankruptcy" № 2344-XII (2344-12) Ukraine. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/ed19920514>

2. Law of Ukraine (2000) "On Restoring Debtor's Solvency or Declaring it Bankrupt". Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>

3. Brazhnikov, L. N. (2012) Goals-functional approach for classification of housing and communal enterprises for management purposes / theoretical and practical aspects of the economy and intellectual property: Collected Works *Mariupol SHEE "PSTU"*, 340.

4. Bubenko, P.T., Dymchenko, O.V., Kashpur, A.D. (2014). Management system modernization and development of housing and communal enterprises. Monograph, 233.

5. Grigorovich, A. V. (2006). Housing and communal services as facility management. *Herald of Khmelnytsky National University (Bulletin of the Technological University skirts)*, 6, 166.

6. Dymchenko, O. V. (2009). Housing and communal services in the reform process: analysis, design, management. Monograph, 356.

7. Klebanova, T. S, Rudachenko, O. A., Ponomarenko, V. S. (2015). Models analyzing crisis on Housing and communal enterprises. *Berdyansk: Publisher Tkachuk AV*, 512.

8. Klebanova, T. S. (2002). Discriminant financial performance diagnosis model of the enterprises. *Economic Cybernetics*, 3-4, 18-26.

9. Lihonenko, L. A. (1998). Methodology diagnosis of bankruptcy and areas of improvement. *Finance Ukraine*, 8, 136-147.

10. Lukashin, Y. P. (2003). Adaptive methods of short-term time series prediction. *Finance and Statistics*, 414.

11. Medvedev, M. O. (2010). Research preconditions for implementation personality oriented teaching theoretical computer science. *Bulletin LNU. Taras Shevchenko*, 1 (188), 173-185.

12. Rudachenko, O. (May 2015). Adaptive forecasting model financial activity of Housing and communal enterprises. *Economic problems and prospects of Housing and communal enterprises at present materials IV International nauk.-prakt.konf., Kharkov*.134-135.

13. Rudachenko, O. (2015). Diagnostic prediction models financial ratio Housing and communal enterprises *Modern problems of modeling socio-economic systems: VII International nauk. and practical. Internet conference. 2-10 April 2015*, 186.

Рецензент: д-р економ. наук проф. Н.Ф. Чечетова, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Харків, Україна

Автор: ДИМЧЕНКО Олена Володимирівна
доктор економічних наук, професор
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E-mail - dymchenkoov@gmail.com

Автор: РУДАЧЕНКО Ольга Олександрівна
кандидат економічних наук, ст. викладач
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E-mail - polkin87@ukr.net

Автор: ХАЙЛО Яна Миколаївна
заступник генерального директора
директор Фінансово-економічного департаменту
КП «Харківводоканал»
E-mail - ynah1975@mail.ru

Автор: КОСТИЛЬОВА Олена Сергіївна
студентка 5 курсу ф-ту «Економіки і підприємництва»
Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова
E-mail – 5helen.bezdetko@gmail.com

Автор: ДРАЧОВА Світлана Іванівна
студентка 4 курсу ф-ту «Економіки і підприємництва»
Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова
E-mail - svetadrachova3@gmail.com

KEY ASPECTS OF FORECASTS OF DEBIT AND CREDIT PROTECTION, PECULIARITIES OF DIAGNOSTICS AND AWARENESS OF CRISIS PRACTICES IN BUSINESS ENTREPRENEURSHIP

(AT EXAMPLE OF KP "KHARKIVODOKANAL")

E.V. Dymchenko, O.O. Rudachenko, Y.N. Khayalo, E.S. Kostylova, S.I. Drachova
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

An important preparatory stage in the process of managing economic and financial objects is an analysis that allows timely checking the current state of the enterprise with changes in the external environment, identifying deficiencies and existing reserves, and providing the necessary information and improving the effectiveness of the reasonableness of the management decisions made. The analysis is extremely topical, since LCD enterprises are characterized by uncertainty and a constant change in the conditions of economic activity, which greatly complicates the process of adopting future management decisions. When applying the adaptive method of predicting receivables and payables, the following benefits can be achieved: reducing bad debts, accelerating the turnover of receivables and payables, accumulating available funds, maximizing profit of an enterprise, reducing the level of loss, timely detection and prevention of financial crisis on the enterprise.

The urgency of the work is due to the fact that the traditional approach to defining the main aspects of the determination of debts is not sufficiently exhaustive.

The purpose of this work is to consider the essence of crisis management and to make proposals for the prevention of crisis situations at the enterprises of the housing and utilities sector.

Tasks of work: determination of importance, significance, relevance of the research to the current needs of the water supply industry; to analyze the activities of the Communal Enterprise "Kharkivvodokanal"; carry out calculations using a predefined methodology and draw conclusions; to offer applied aspects of the use of results in order to prevent a crisis in housing and communal services.

The object of the research is the process of diagnosing receivables and payables and preventing the crisis situation at the enterprise "Communal Enterprise" Kharkivvodokanal ".

The subject of the study is a set of methods for diagnosis and prevention of crisis phenomena, and subsequently bankruptcy for the effective functioning of housing and utilities enterprises.

Keywords: *housing and communal services, crisis, debtor and creditor debts prediction, adaptive methods.*